

5 Σεπτεμβρίου 2013

Τα τρωκτικά βλάπτουν σοβαρά τη γεωργία (Α')

Επιστήμες / Γεωργία - Κτηνοτροφία

Νικόλαος Γ. Εμμανουήλ, Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μεταξύ των διαφόρων ζωικών εχθρών (έντομα, ακάρεα, νηματώδεις σκώληκες, σαλιγκάρια, πτηνά κ.ά.) που μπορούν να προκαλέσουν ζημιές στα καλλιεργούμενα φυτά και στα παντός είδους γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα, τα τρωκτικά (ποντικοί, αρουραίοι κ.ά.) αποτελούν μια ομάδα, που αξίζει ιδιαίτερης προσοχής.

Η πολύχρονη εμπειρία σε θέματα φυτοπροστασίας και τα πολυάριθμα αιτήματα παραγωγών της χώρας μας, αλλά και άλλων, για συμβουλές ως προς την αντιμετώπιση προβλημάτων από τα τρωκτικά, δημιουργεί την ανάγκη πληροφόρησης με απλά λόγια σε θέματα αναγνώρισης των προκαλούμενων ζημιών, της βιολογίας και της αντιμετώπισης των ζώων αυτών στο αγροτικό, αστικό, αλλά και στο φυσικό περιβάλλον.

Τα τρωκτικά, ως θηλαστικά ζώα, έχουν αναπτυγμένο νευρικό σύστημα και δείχνουν υψηλή νοημοσύνη. Τούτο είναι σημαντικό να το γνωρίζουμε, προκειμένου να τα αντιμετωπίσουμε με τα διάφορα δολώματα. Εάν ένα δόλωμα θανατώνει αμέσως ένα τρωκτικό (άμεσης θανάτωσης τρωκτικοκτόνα), τα υπόλοιπα το αντιλαμβάνονται και δεν τρέφονται από το δόλωμα αυτό. Μόνο εάν το δόλωμα θανατώνει το τρωκτικό μετά από ικανό χρονικό διάστημα (ημέρες), όπως συμβαίνει με τα αντιπηκτικά του αίματος τρωκτικοκτόνα, τα υπόλοιπα τρωκτικά

δεν το αντιλαμβάνονται και συνεχίζουν να τρέφονται.

Για τα άμεσης θανάτωσης τρωκτικοκτόνα χρειάζεται «προδόλωση». Τοποθετούμε, δηλαδή, το δόλωμα (σπόροι σιτηρών, φρούτα, τυρί, κρέας κ.ά.) για λίγες ημέρες χωρίς το τρωκτικοκτόνο και αργότερα, αφού «εμπιστευθούν» τα τρωκτικά το δόλωμα αυτό, τότε προσθέτουμε και το τρωκτικοκτόνο.

Ο δισταγμός των τρωκτικών στο να καταναλώσουν μια νέα τροφή και γενικά σε κάτι καινούριο λέγεται «νεοφοβία» και είναι αυτή πιο ανεπτυγμένη στα μεγαλύτερης ηλικίας άτομα.

Ως θηλαστικά τα τρωκτικά έχουν τη συνήθεια να «μαρκάρουν» (οριοθετούν) το χώρο τους με οσμές και εκκρίσεις ορισμένων αδένων, που αφήνουν κυρίως με τα ούρα και τα κόπρανα. Ακολουθούν έτσι συχνά με τη μυρωδιά και όχι με την όραση τις ίδιες διαδρομές σε ένα χώρο, γεγονός που επιτρέπει να θέσουμε τα δολώματα καταλλήλως επάνω ή πολύ κοντά στις διαδρομές αυτές.

Από τα κύρια χαρακτηριστικά των τρωκτικών είναι και η ανάγκη για σχεδόν συνεχές ροκάνισμα, προκειμένου να διατηρούν τους κοπτήρες (δόντια) τους στο κατάλληλο μήκος, αλλιώς τα δόντια αυτά θα μεγάλωναν συνεχώς και δεν θα μπορούσαν να λειτουργούν. Ροκανίζουν σχεδόν κάθε είδος υλικό, από χαρτί, ύφασμα, πλαστικό και ξύλο έως ακόμη και λεπτά φύλλα μετάλλου ή στρώση μπετόν.

Είναι, λοιπόν, κατανοητό ότι η ικανότητα αυτή των τρωκτικών να καταστρέφουν πάρα πολλά υλικά, τα καθιστά ζημιογόνα σε κατασκευές, εργαλεία, αντικείμενα που κάθε άλλο παρά ως τροφή χρησιμοποιούνται.

Πυκνοί πληθυσμοί

Τα τρωκτικά γεννούν πολλές φορές το χρόνο και σε κάθε γέννα γεννιούνται πολλά νεογνά. Έτσι, μπορεί σε σχετικά μικρό διάστημα να αναπτυχθούν πολύ μεγάλες πληθυσμιακές πυκνότητες.

Βέβαια, για διάφορους λόγους που έχουν να κάνουν με το κλίμα (π.χ., ισχυρές βροχοπτώσεις που πνίγουν τα τρωκτικά στις φωλιές τους), με την κατεργασία του εδάφους (όργωμα) και τη δράση των αρπακτικών (φίδια, πτηνά, αλεπούδες κ.ά.) και των παρασίτων και παθογόνων, ο αριθμός αυτών μειώνεται κατά πολύ. Ο υπερπληθυσμός, άλλωστε, των τρωκτικών οδηγεί στο να γίνονται αυτά εριστικά, να αλληλοεξοντώνονται και συνήθως να μεταναστεύουν.

Τα τρωκτικά είναι κατά κανόνα νυκτόβια ζώα, με κορύφωση της δράσης τους τις

ώρες της δύσης και της ανατολής του ηλίου. Σε περίπτωση όμως υπερπληθυσμού παρουσιάζουν και ημερήσια δραστηριότητα. Είναι τα πλέον πολυάριθμα απ' όλα τα θηλαστικά. Παγκοσμίως περιλαμβάνουν 1.700 είδη, που κατατάσσονται σε 389 γένη και 35 οικογένειες.

Στα τρωκτικά λανθασμένα από ορισμένους θεωρείται ότι υπάγονται τα κουνέλια και οι λαγοί. Αυτά ανήκουν σε άλλη τάξη θηλαστικών, τα λαγόμορφα.

Ποια τρωκτικά είναι επιζήμια

Όλα τα τρωκτικά είναι δυνατόν να προκαλέσουν κατά περίπτωση ζημιές τοπικού ή εκτεταμένου χαρακτήρα σε δασικά, οπωροφόρα, αγροστώδη, λειμώνες κ.ά. Έτσι, αν και δυο οικογένειες, οι Arvicolidae και Muridae, παρουσιάζουν το μεγαλύτερο οικονομικό ενδιαφέρον, έχουμε περιπτώσεις ζημιών και από τις υπόλοιπες οικογένειες. Καστανιές, φουντουκιές, καρυδιές, αλλά και άλλα καρποφόρα σε περιοχές (ορεινές-ημιορεινές), που γειτονεύουν με δάση και θαμνότοπους, μπορούν να ζημιωθούν στους καρπούς, τους οφθαλμούς και άλλα φυτικά μέρη από τρωκτικά, όπως ο μυωξός, ο λεπτοκαρυόμυς, δενδρόμυς κ.ά.

Μπορούν τα τρωκτικά αυτά επίσης να «επισκεφθούν» προς αναζήτηση τροφής εξοχικά σπίτια και ξενώνες, με προφανείς δυσάρεστες... συναντήσεις με τους ενοίκους, που συχνά ως αστοί ξεκομμένοι από τη φύση δείχνουν αδικαιολόγητη ανησυχία.

Οι τυφλοποντικοί δεν είναι κάτι το ασυνήθιστο, επίσης, εντοπίζονται, σε λαχανόκηπους σπιτιών σε χωριά ή σε λιβάδια, με σημαντικές -μερικές φορές- ζημιές στα φυτά (αποκοπή ριζικού συστήματος και καταστροφή γενικά των υπογείων φυτικών τμημάτων-κονδύλων, βολβών κ.ο.κ.).

Ακόμη και οι σκίουροι, παρά τη συμπαθητική τους εμφάνιση, μπορούν να καταστρέψουν καρπούς και σπόρους, αποθηκευμένους ή μη, να καταστρέψουν άνθη, οφθαλμούς, να προκαλέσουν αποφλοίωση, γδάριμο, ξεφλούδισμα νεαρών κλαδιών, ακόμη και κορμού ή χονδρών κλάδων, ιδίως τις ζεστές και ξηρές περιόδους. Καταστρέφουν, επίσης, όπως και άλλα τρωκτικά, τις φωλιές διαφόρων πουλιών.

Το παρόν άρθρο δημοσιεύεται με τη συνεργασία της οικονομικής και αγροτικής εφημερίδας «ΠΑΡΑΓΩΓΗ» (κυκλοφορεί στα περίπτερα κάθε Σάββατο) , <http://www.paragogi.net>

<http://bit.ly/19Qep61>